

Bezoek de Nederlandse Vestingstedendagen

uitgebreide informatie:
www.vestingsteden.nl

een
postzegel
is
niet
nodig

Vereniging Nederlandse Vestingsteden

Antwoordnummer 28505

4940 WL Raamsdonksveer

1213	Geertruidenberg krijgt stadsrechten en is daarmee de oudste stad van Holland.
1296	Moord op Graaf Floris V in de nabijheid van Naarden.
1349	Uitbreken Hoekse en Kabeljauwse twisten (-1433).
1493	Philips de Schone krijgt bestuur van de Nederlandse gewesten in handen.
1555	Karel V doet troonafstand, Philips II krijgt bestuur van de Nederlanden in handen.
1559	Willem van Oranje verwerft stadhouderschap over Holland, Zeeland en Utrecht.
1566	Beeldenstorm, het interieur van vele kerken verwoest, begin Nederlandse Opstand.
1567	Een woedende Philips II stuurt de Hertog van Alva om de Nederlanden te straffen.
1568	Start Tachtigjarige Oorlog.
1572	De Watergeuzen nemen op 1 april Den Briel in, "in naam van Oranje".
1584	Moord op Willem van Oranje door Balthasar Gerards.
1585	Maurits, zoon van Willem van Oranje, wordt stadhouder.
1600	Maurits wint slag bij Nieuwpoort (België).
1625	Dood van Maurits, halfbroer Frederik Hendrik wordt stadhouder.
1647	Willem II volgt Frederik Hendrik op als stadhouder.
1648	Vrede van Münster, einde Tachtigjarige Oorlog.
1672	Rampjaar, oorlog met Frankrijk, Engeland, Münster en Keulen.
1672	Willem III wordt benoemd tot stadhouder.
1747	Willem IV wordt stadhouder.
1766	Willem V aan de macht.
1789	Franse revolutie, einde "ancien régime".
1795	Fransen bezetten de Nederlanden en stichten de Bataafse Republiek.
1804	Napoleon Bonaparte laat zich kronen tot keizer van Frankrijk.
1806	Lodewijk Napoleon, broer van Napoleon, wordt aangesteld als koning van de Nederlanden.
1813	Napoleon verliest greep op de Nederlanden, Willem VI wordt Koning Willem I.
1814	Noordelijke en zuidelijke Nederlanden worden één staat met Willem I als vorst.
1830	Het nationale congres van Brussel roept de onafhankelijkheid van België uit.
1874	Vestingwet, vestingsteden mochten van overheidswege ontmanteld worden.

Vereniging Nederlandse Vestingsteden

Nederlandse Vestingsteden

BRIELLE
GEERTRUIDENBERG
GRAVE
HULST
RAVENSTEIN
MEGEN
WILLEMSTAD

VESTINGSTEDEN

Wat is een vesting?

U heeft het woord vesting vast wel eens gehoord, maar wat is een vesting eigenlijk? De term 'vesting' wordt gebruikt als verzamelnaam voor o.a. kastelen, forten en schansen. Vestingsteden zijn versterkte woonplaatsen met voornamelijk een burgerbevolking. De noodzaak om have en goed te beschermen leidde in de Middeleeuwen tot versterkte steden en burchten. Zo ontstonden er muren die de stad omringden, hoektorens, borstweringen en stadspoorten. Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van de krijgskunst maakten later aanpassingen van de verdedigingsstrategie noodzakelijk. Stenen muren werden afgebroken en volgens een nauwkeurig berekend plan werden er aarden wallen aangelegd.

Vestingbouw

Vestingsteden kan men herkennen aan hun speciale vorm. Ze zijn namelijk zo gebouwd dat ze niet gemakkelijk kunnen worden veroverd en zich bovendien buitengewoon goed kunnen verdedigen.

Middeleeuwen

De basis voor de meeste vestingsteden is, net als voor alle steden, gelegd in de Middeleeuwen. Aanvankelijk zijn het nederzettingen aan het water, die onder invloed van bevolkingsgroei en handelsbloei uitgroeiden tot woonkernen en daarna stadsrechten krijgen. Iedere stad moet zichzelf verdedigen tegen ongenode 'gasten'. Die vallen aan met pijl en boog en met reusachtige katapulten, waarmee ze brandende strobalen en rottende hondenlijken afschieten. De steden verdedigen zich door een gracht (een 'vest') te graven en binnen die gracht een hoge muur op te trekken, met torens, zodat ze de vijand kunnen zien aankomen.

Compact en bruisend van leven

In tijden van oorlog woonden alle burgers binnen de wallen en was de vestingstad door boerderijen binnen de muren of wallen zelfvoorzienend. Omdat het gehele stadsleven zich binnen de muren afspeelde, werd elke vierkante centimeter ruimte benut. Dat maakte een vestingstad niet alleen heel compact, maar ook heel overzichtelijk. Het idee om goed beschermd te zijn tegen vijanden leverde een levendig en creatief volks-karakter op. Die sfeer heerst er nog steeds. Want waar vroeger de smeden werkten en de garnizoenen gelegerd waren, wordt in de meeste vestingsteden nu druk gehandeld in kunst en antiek.

Onder water zettingen (Inundaties)

Water heeft door de eeuwen heen een belangrijke rol gespeeld bij de verdediging van steden en gebieden in de Republiek en later Nederland. Deze streken bestaan immers van oudsher grotendeels uit polders met dijken eromheen. Die dijken kunnen met enkele schoppen worden doorgestoken, zodat het water een polder binnenstroomt. Als een Hollandse stad in de Tachtigjarige Oorlog wordt bedreigd, gebeurt dat ook. Dan wordt er een meter water in de polders gelaten, zodat de vijand niet verder kan. De watervlakten die dan ontstaan zijn namelijk te diep om te doorwaden en te ondiep om erover te varen. Leiden's ontzet in 1574 is te danken aan onder water zettingen van een flink stuk van Zuid-Holland. Zulke acties noemt men het stellen van inundaties. Ze zijn natuurlijk sterk in het voordeel van de stad, die zich verdedigt. Zij benadelen echter de boeren die in de onder water gezette polders wonen enorm, omdat hun oogst erdoor mislukt en zij hun land niet kunnen inzaaien.

Resterende vestingsteden nemen in betekenis af

De vestingsteden, die dit om militaire redenen moeten blijven en hun vestingwerken niet mogen afbreken, blijven klein. Dat komt omdat ze niet buiten de wallen kunnen bouwen, omdat het schietveld van het geschut op de wallen niet mag worden belemmerd. Zulke vestingsteden moeten dus klein blijven, ondanks dat ze in militair opzicht steeds minder belangrijk worden.

EEN STUKJE GESCHIEDENIS

De resterende vestingsteden krijgen namelijk meer en meer het karakter van hulpstation voor de linies, met name de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Dat is een verschuiving van de Hollandse Waterlinie voorbij Utrecht. Hun militair belang neemt af, omdat het inundatiestelsel wordt uitgebreid, nieuwe sluizen verder weg worden gebouwd en nieuwe forten verderop in het land in worden gezet. Dit omdat het vijandig geschut metertijd al maar verder reikt.

Nog twee vestingsteden in werking

Na de eerste wereldoorlog blijven alleen Muiden en Weesp als vestingstad over, omdat zij in de Stelling van Amsterdam liggen. De militaire strategen besluiten dan om die linie als laatste verdedigingslinie te gebruiken, die onder alle omstandigheden zal worden verdedigd. Uiteindelijk verliezen de waterlinies hun militaire betekenis door de komst van vliegtuigen en is het met de noodzaak voor vestingsteden volledig gedaan. Vanaf de zestiger jaren van de vorige eeuw zijn veel vestingsteden gerestaureerd, voor een deel of soms in hun geheel. Ook de Nieuwe Hollandse waterlinie is weer in beeld gekomen.

Nog altijd een tastbaar bewijs

De vestingsteden zijn tastbare bewijzen van de wordingsgeschiedenis van Nederland. Hoe het er tegenwoordig aan toegaat in een vestingstad is voor buitenstaanders geen geheim meer. De tijd van hermetisch gesloten stadspoorten en tot de tanden bewapende wachten is al lang vervlogen. Waar de kruitdampen al lang zijn opgetrokken en het krijgsgewoel is verstomd, heerst nu de gezelligheid van een historische binnenstad. Een binnenstad waar het voor zowel burger als buitenlui goed toeven is.

Perfect dagje of weekendje uit voor jong en oud.

Heerlijk uitwaaien en genieten van een weids uitzicht tijdens een wandeling over de vestingwallen. Daarna onderuitgezakt op een terras in de binnenstad, onder het genot van een hapje en een drankje, uw ogen laten glijden over imposante monumentale panden en eeuwen-oude geveltjes. Slenteren door smalle straatjes vol antiekwinkelletjes en knusse galeries. De kruitdampen als het ware opsnuiven bij één van de vele historische kanonnen die in elke vestingstad te vinden zijn. Dit is allemaal mogelijk in de vestingsteden.

Kijk voor een compleet overzicht van alle toeristische mogelijkheden op www.vestingsteden.nl.

Vereniging Nederlandse Vestingsteden

Postbus 10.001
4940 GA Raamsdonksveer
info@vestingsteden.nl

Vereniging
Nederlandse
Vestingsteden

En er is nog veel meer te zien en te beleven:

Surft u maar eens naar www.vestingsteden.nl.

Hier kunt u terecht voor informatie over bezienwaardigheden, evenementen, routes, arrangementen en nog veel meer.

Of bestel via onderstaande antwoordcoupon de gratis folder van de Nederlandse Vestingsteden. Ook deze staat boordevol tips voor een onvergetelijk dagje of weekendje uit.

Wilt u meer nieuws over de Vestingsteden ontvangen?

Meldt u zich dan aan voor onze Nieuwsbrief op: www.vestingsteden.nl

Antwoordcoupon

Als u gratis meer informatie over de Nederlandse Vestingsteden wilt ontvangen, vul dan de antwoordcoupon in en stuur deze retour.

Naam: .....

Straat: .....

Postcode + woonplaats: .....

Email adres: .....

Waar heeft u deze flyer ontvangen? .....

Ik ontvang graag fietsroute informatie vestingstedendagen

informatie over .....

Wens u in de toekomst via e-mail op de hoogte gehouden te worden van de activiteiten in de Nederlandse Vestingsteden, kruis dit hokje dan aan.